

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№6(2)

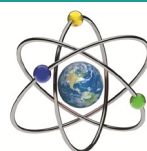
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 594 sahifa,
5-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Bitiruvchi talabalarning qadriyatlar tizimining psixologik xususiyatlari	10
<i>Abdulazizova Muslima, Abdurasulova Sevinch, Ikromova Aziza, Iskanderova Sayyora</i>	
Oila va ta'lim tizimida raqamli xavfsizlik madaniyatini shakllantirish va uning psixologik omillari.....	14
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Yo'lchiyeva Zarinabonu Sanjarali qizi</i>	
Ta'lim tizimida sun'iy intellekt texnologiyalarining o'rni	18
<i>Abdullayeva Arofatxon Abdavaxobovna, Mirzahamdov Shahriyor Botir o'g'li</i>	
O'quvchilarni sport musobaqalariga tayyorlashda jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasining tarkibiy tuzilmasi va rivojlanish mexanizmlari	22
<i>Abduraximov Ziyodullo Xojiakbar o'g'li, Tuxtapulatov Shahobiddin Nuriddinovich, Nasimov Ulug'bek Orif o'g'li</i>	
Ta'limni raqamli transformatsiyalash sharoitida o'quv jarayonini tashkil etishning integratsion shakllarini qo'llash metodikasi.....	28
<i>Allamova Shoxista Shavkat qizi</i>	
Surxon vohasida sog'liqni saqlash tizimi: muammolar va yechimlar (Sherobod tumani misolida, 1925–1945-yillar).....	33
<i>Allamurotov Asadbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida kasbga yo'naltirish tizimini takomillashtirish	37
<i>Axmedova Muxabbat Axmedovna</i>	
Ko'p o'zgaruvchili funktsiyaning oraliq qiymatlari haqidagi teoremlar va ularning isbotlari	42
<i>Boqiyev X. X., Muxtorova Sevinch Asad qizi, Yuldoshova E'zoza Ravshan qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarining huquqiy tafakkurini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	46
<i>D. M. Xolnazarova</i>	
Oilaviy tarbiya samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlar: tajriba-sinov natijalari asosida	49
<i>Ibragimova Aziza Toshniyazovna</i>	
Bo'lajak tabiiy fanlar o'qituvchilarining metodik kompetentligini shakllantirishda interaktiv integratsiyaning roli	55
<i>Jo'rayeva Xushro'ya Yaxyoxon qizi</i>	
Corrective Feedback in Foreign Language Learning Acts as a Vital Tool for Improving Accuracy With Research Indicating.....	58
<i>Kamalova Dilnoza Kurbanbayevna</i>	
Doping va halollik masalasi: sportdagi dolzarb muammo.....	64
<i>Kobilov Sobir Donakulovich</i>	
Yunon-rum kurashi bilan shug'ullanuvchi sportchilarning teknik va taktik harakatlarini takomillashtirish usullari.....	69
<i>Muhtorov Abdusattor Abdupatto o'g'li</i>	
3-4 yoshli bolalarda nutqning grammatik tuzilishini shakllantirishning psixolingvistik asoslari	75
<i>Rasulova Xulkaroy Abduhalil qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda gender identifikatsiyasini rivojlantirishda ota-onalar bilan ishlashning mobil ilovaga asoslangan innovatsion modeli	80
<i>Razzoqova Mahliyo Qosimjonovna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida geografiya fanining zamonaviy metodik yondashuvlari va o'qitishning samaradorligi.....	84
<i>Sunnatillayeva Zarina Sulaymon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning samaradorligini oshirish usullari	88
<i>Usmonov Salohiddin, Jo'rayeva Rayhona</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining konfliktologik kompetentligini rivojlantirish konsepsiyasi	94
<i>Latipova Ma'rifat Salohiddin qizi, Zaripova Xolida Baxtiyor qizi</i>	
O'quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning interfaol metodlari.....	100
<i>Zokirov Mirzaraxim Abdualiyevich</i>	
O'quv jarayonida innovatsion baholash texnologiyalarining ilmiy-pedagogik mazmuni	103
<i>Sobirova Marjona Shavkat qizi</i>	
Taekvondochilarning musobaqa davrida hujumkorlik jihatlarini oshirish	110
<i>Abdufattoyev Abrorjon Abduraxmon o'g'li</i>	

Gender yondashuv asosida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari.....	114
<i>Shokirova Hilola Abduraxmon qizi</i>	
Ingliz tilida tinglab tushunish malakasini rivojlantirishda raqamli ta'limning samaradorligi	120
<i>Aytimbetova U. T.</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish ...	124
<i>Axmedova Nazokat Erkinovna</i>	
"Inklyuziv ta'lim. gospital pedagogika" fanida dasturiy-metodik ta'minotning mazmuniy-texnologik va monitoring-dagnostik komponentlari.....	128
<i>Azamxonov Baxodir Sayitkamolxonovich</i>	
Ingliz tilida og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda 5–6-sinf o'quvchilari uchun samarali usullar	132
<i>Rajabova Zarafshon Davronovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy nutq madaniyatini shakllantirishning innovatsion-metodik asoslari	135
<i>Tuxtayeva Mehriyo Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda sifat so'z turkumini o'rganish mazmuni.....	140
<i>Usmonova Gulnoza Jaloliddin qizi</i>	
Образность современной медицинской терминологии	144
<i>Дулдулова Наргиза Ашимовна, Мирзаахмедова Нигора Ашимовна</i>	
Развитие исследовательской компетентности младших школьников посредством межпредметной проектной деятельности.....	148
<i>Мухтарова Лобар Абдиманнабовна, Нормаматова Розия Уктам кизи</i>	
Психолого-педагогические риски цифровой образовательной среды	153
<i>Рузметова Хилола Абдушариповна, Моминова Мадина Шукурулла кизи</i>	
"TALIA": система контент-генерации на основе ИИ для подготовки учителей	157
<i>Хасанов Зафар Шавкат угли</i>	
Artificial Intelligence in Foreign Language Education: Enhancing Critical Thinking and Academic Communication Skills	164
<i>Allamuratov Gofur Ashurovich</i>	
Talabalarning bolalardagi ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish.....	169
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	
Jamoaviy va yakkakurashchi professional sportchilar motivatsiyasining ijtimoiy-psixologik farqlari	172
<i>Qaimova Gulmira Uchqun qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda steam yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari.....	176
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Katta guruh tarbiyalanuvchilarida steam kompetensiyalarini shakllantirishning pedagogik va yoshga oid psixologik xususiyatlari.....	179
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Rakhimova Laylo Hamidjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning axloqiy fazilatlarini shakllantirishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari.....	183
<i>Yakubova Zilola Zikirovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining divergent fikrlashlarini rivojlantirish	187
<i>Adizova Nigora Baxtiyorovna, Akbarova Sarvinoz Sadriddinovna</i>	
Bo'lajak tarix o'qituvchilarida tarixiy tafakkur fenomenini rivojlantirish.....	191
<i>Djumaniyazov Farxod Ulugbekovich</i>	
Pedagogical Conditions for Developing Professional Motivation of Economics Students Through Gamification in English Language Classes.....	196
<i>Bobokeldieva Maftuna Abdusamad qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida bilish faoliyatlarini shakllantirish asoslari	203
<i>Urunov Abduxalil Madjidovich</i>	
STEAM yondashuvi vositasida fizika fanida o'quvchilarning maxsus kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	208
<i>Jo'rayev H. O., Avezov I. Yo., Sharipov S. B.</i>	
STEAM ta'limi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish	214
<i>Cho'ponova Sharifa Bozor qizi, Achilov Obid Muzrobovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining konstruksiyalash va modellashtirish kompetensiyalarini rivojlantirish.....	219
<i>Haydarov Mirjalol Shog'dorovich</i>	

RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QITUVCHILARINING KASBIY SHAKLLANISH INDIVIDUAL TRAYEKTORIYASINI LOYIHALASH METODIKASI M. B. Sheraliyeva	222
RAQAMLI DAVRDA KITOBXONLIK MADANIYATI VA ADABIYOTNING ROLI Nabiyeva Sharifa Ismailovna, Ergasheva Mehriyona O'lmas qizi	228
JISMONIY TARBIIYA TA'LIMIDA SUN'IY INTELEKTDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI O'razboeva Adiba Abdug'ani qizi	231
MILLIY KASHTACHILIK ASOSIDA 5-SINF O'QUVCHILARINING ESTETIK TARBIIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI Olimova Dilnoza Murodullo qizi	236
ARALASH TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING METODIK TAYYORGARLIGINI 5E MODEL VOSITASIDA TAKOMILLASHTIRISH Rajabova Nodirabegim Komilovna	240
OLIY TA'LIM TALABALARINING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHNING METODIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH Raximov Bobirjon Abdurasulovich	245
RAQAMLI PEDAGOGIKANING ZAMONAVIY TA'LIM RIVOJLANISHIDAGI O'RNI Tojiyeva Asila Abdimannon qizi, Pardayeva Ra'no Eshboyevna	250
AJDODLAR SIYAMOSINI IFODALASH VOSITASIDA TALABALARNI MILLIY IFTIXOR RUHIDA TARBIIYALASH JARAYONI PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA Xaitov Zufar Asroralievich	255
ГОТОВНОСТЬ К ОБУЧЕНИЮ В ШКОЛЕ У ДЕТЕЙ ПОДГОТОВИТЕЛЬНОЙ ГРУППЫ Шералиев Сарварбек Сохибжон угли	260
OLIY TA'LIM MUASSASASI TALABALARINING MUSTAQIL ISHINI TASHKIL ETISHGA OID NAZARIY YONDASHUVLAR TAHLILI Asadova Zarina Axmadovna	263
GRAMMATIK TARJIMA METODINING ASOSIY TAMOYILLARI VA XUSUSIYATLARI Erkinova Madina Komil qizi	272
UMUMTA'LIM MAKTABLARINI BOSHQARISHDA SINIF RAHBARLARI FAOLIYATINING PEDAGOGIK MOHIYATI Komilova Ziroatxon Murodjon qizi	275
MAKTABGA TAYYORLOV GURUHIDA BOLALARNI SAVODGA TAYYORLASHDA RIVOJLANISH MARKAZLARINING METODIK TA'MINOTINI TAKOMILLASHTIRISH TEXNOLOGIYALARI Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna, Avazova Gulshoda Shodi qizi	282
TURIZM SOHASI TALABALARINING INGLIZ TILIDAGI KASBIY DISKURSIDA UCHRAYDIGAN KOMMUNIKATIV TO'SIQLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI Usmonova Zilola Javlon qizi	289
CHET TILINI KASBIY FANLAR BILAN INTEGRATSIYALASHDA CLIL MODELINING PEDAGOGIK XUSUSIYATLARI Yo'ldoshev Otabek Abdug'aniyevich, Amirkulov Asliddin Shuxratovich	294
BO'LAJAK TEXNOLOGIK TA'LIM O'QITUVCHILARINI INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH Rajabova Dilfuza Abdumajitovna	299
СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПРОЯВЛЕНИЯ ТРЕВОЖНОСТИ И СТРАХА У ЖЕРТВ ТОРГОВЛИ ЛЮДЬМИ В ПОДРОСТКОВОМ ВОЗРАСТЕ Махмудова Д. А.	303
ADABIY ASARLARDA XRONOTOP MUAMMOSINING BADIY AHAMIYATI Yaqubjonov Iqboljon Odiljonovich	306
MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI INTELEKTUAL RIVOJLANTIRISHDA SENSOR INTEGRATSIYA YONDASHUVINING AHAMIYATI .. To'rayeva Charosxon Shavkat qizi	311
BOSHLANG'ICH SINIF DARSLARIDA EKOLOGIK TARBIIYANI SHAKLLANTIRISHNING SAMARALI METODLARI Rahmonova Mavluda Suvon qizi, Safarova Rushana Murodullo qizi	316
BADIY ASARLARNI O'QITISHDA EMPATIK YONDASHUVNING METODIK IMKONIYATLARI Shoyimova Shoiri Sanakulovna	320
BOLALAR ME'YORIY ONTOGENEZIDA YOZUV VA GRAFOMOTOR KO'NIKMALARINI RIVOJLANISHI Alimova Kamola Xayrulla qizi	323
YOSH VOLEYBOLCHILARDA O'YIN QARORINI QABUL QILISH (Decision-making) KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH METODIKASI Azimova Gulnoza Karimjon qizi	328
BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING PEDAGOGIK TAYYORGARLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI Muxamadaliyeva Madinabonu Bohodirjon qizi	333

Raqamli egizak texnologiyasi asosida bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi	336
<i>Sorimsokov Uchqun Soatboy o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga integrativ mashqlar orqali ta'lim berishning ahamiyati.....	340
<i>Zokirov Javohir G'aybullo o'g'li</i>	
Voleybol sport turini o'rgatish va uning mohiyati	345
<i>Eshbayev Ximmat Ablakul o'g'li</i>	
Qizlarning jamiyatdagi ijtimoiy faolligini oshirishning psixologik mexanizmlari	348
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Oliy ta'lim professor-o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishi va qadriyatlar integratsiyalashuvining o'ziga xosligi	352
<i>A. Bozorov</i>	
Nutqiy etiket madaniyatning bosh bo'g'ini sifatida	357
<i>Abdurahmonova Kamola Erkin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarida ingliz tilida kasbiy yo'naltirilgan leksik kompetensiyani rivojlantirishga qo'yilgan zamonaviy talablar	362
<i>Axmatqulova Maxfuza Shuhrat qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti bolalarning rivojlanishida muhim omil sifatida	370
<i>M. Xo'jamberdiyeva, Abduvohidova Shaxnoza</i>	
Jismoniy mashqlar orqali stress va emotsional zo'riqishlarni kamaytirish imkoniyatlari.....	373
<i>Baxodirova Gulyora Nuriddin qizi</i>	
Kasbiy ta'limning raqamli transformatsiyasi va o'quvchilarni kasbga yo'naltirishning ilmiy-pedagogik asoslari	378
<i>Biysenov Temirbek</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili ta'limida raqamli texnologiyalardan foydalanishning didaktik asoslari	382
<i>Bo'libekova Maftuna Shermuxammadovna</i>	
"Tarbiya" darslarini tashkil etish texnologiyalari	388
<i>Boltayeva Marjona Oybek qizi, Samadova Mahbuba Nutfullo qizi</i>	
Challenges in Translating Behavioral Verbs: A Lexicographic Perspective from English and Uzbek.....	392
<i>Elchayev Zokhidjon Akhmatovich</i>	
Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llashning istiqbolli yo'nalishlari	396
<i>Ernazarov Zohid Nazarovich</i>	
Tejamkor ta'lim muhitida kaizen texnologiyasi vositasida bo'lajak o'qituvchilarning boshqaruv madaniyatini rivojlantirish.....	400
<i>Eshonkulova Shaxnoza Bayturayevna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda innovatsion pedagogik texnologiyalar vositasida tabiiy fanlarga doir bilimlarni shakllantirish	403
<i>Nuriddinova Maysara Ikromovna, Eshonqulova Uralbuvish Fayzullayevna</i>	
Raqamli transformatsiya jarayonida bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik mahoratni rivojlantirish	406
<i>G. X. Narzullayeva, F. M. Miraximova</i>	
Ekologik omillarning yosh sprinterlarning koordinatsion qobiliyatlarini rivojlantirishdagi va musobaqa faoliyatidagi o'rni (Orol bo'yi mintaqasi misolida).....	411
<i>Genjemuratova Guljaxon Berdimbetovna</i>	
Emotsional intellekt konsepsiyasining rivojlanish bosqichlari	416
<i>Giyasova Nozimaxon Qahramon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirish	419
<i>Imamova Nilufar Zabiyyulla qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyachi-pedagoglarni tayyorlashda dual yondashuv	422
<i>Israilova Xusnida Adilovna</i>	
Legaltech va Lawtech: global istiqbollar, muammolar va imkoniyatlar	427
<i>Kalandarova Gavhar Sulaymanovna, Nematov Dilshodbek</i>	
Kasbiy faoliyatda muloqot madaniyati va nutq mahoratini rivojlantirishning metodologik jihatlari.....	432
<i>Kalandarova Gavhar Sulaymanovna, Raxmatullayeva Shaxnoza</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish ko'nikmalarini ingliz tilida shakllantirishda o'qitish metodlarining ahamiyati	435
<i>Kamalova Saida Maxamat Ibraximovna</i>	

Bo'lajak maktabgacha ta'lim pedagoglarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda kreativ yondashuvning pedagogik imkoniyatlari	439
<i>Kambarova Dilfuza Salijanovna</i>	
Maktabdan tashqari ta'lim tizimida o'qituvchilarning motivatsiyasini oshirishda psixologik qo'llab-quvvatlashning o'rni	443
<i>Karimova Nigora</i>	
Bo'lajak pedagoglarning intellektual-artistik mahoratini rivojlantirishda mikromodulli mobil ta'lim (M-Learning) texnologiyasining loyihasi	447
<i>Karribojeva Lobarxon Fayzulla qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformasi yordamida texnologiya darslarida o'quvchilarning kreativligini rivojlantirish.....	452
<i>Raxmatov A'zam Ashur o'g'li, Kenjayeva Marjona Komil qizi</i>	
CEFR standartlari asosida ielts imtihoniga tayyorlash metodikasi	457
<i>Mavlyanova Nilufar Suvankulovna, Ahadova Go'zal Ismatullojevna</i>	
Project-Based Learning in Professional Education	461
<i>Mukhtarova Nozima Kuchkarovna</i>	
Kreativ kompetensiya- zamonaviy o'qituvchi muhim kasbiy sifatining ustuvor omili	464
<i>Nazarova Madinabonu Narzi qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalaridagi bolalarning ijtimoiy moslashuvini ta'minlashda psixologik xizmatning o'rni.....	468
<i>Nosirova Muhabbat Pirmurod qizi, Jabborova Malohat Azimovna</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarida o'ziga ishonchni oshirishda psixologik treninglarning ahamiyati.....	472
<i>Nozimbojeva Muqaddas Abdulvohid qizi</i>	
Brayl sistemasidagi boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda interfaol usublardan foydalanish.....	477
<i>Nuriddinova Maysara Ikramovna, Jo'raqulova Sharofat Baxtiyorovna</i>	
Abdulla avloniy ijodida gender madaniyati va ijtimoiy mas'uliyat g'oyalari ning pedagogik tahlili	480
<i>Nurimbetova Shaxnoza Gayrat qizi</i>	
Analitik kimyo fanidan mass-spektrometriya mavzusini muammoli ta'lim metodi asosida o'qitish samaradorligini oshirish.....	485
<i>Nurjanova Fazila Farxadovna, Qo'chqarova Nargiza Otabekovna</i>	
Talabalarda oilaviy budjetni boshqarish kompetensiyalarini rivojlantirishda loyiha ta'limining o'rni.....	489
<i>Nurmatova Maftuna Ilxamovna</i>	
Tyutorlarning innovatsion faoliyatini tashkil etishda sun'iy intellektga asoslangan texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati.....	493
<i>O'rinova Nilufar Muhammadovna, Muxammadjonova Madinabonu Isroiljon qizi</i>	
Ona tili darslarida o'quvchilarda sintaktik tushunchalarni shakllantirish usullari.....	498
<i>O'rozbojeva Dilnoza Alimboy qizi</i>	
Xulq-atvor fe'llarining ma'nosini yoritishda misollarning funksional roli	501
<i>Ochilova Sanobar Narzullayevna</i>	
Pedagogik ta'lim jarayonida umummadaniy kompetentlikning mazmuni va tarkibiy komponentlari	504
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fan orqali ekologik madaniyatni shakllantirishning pedagogik-psixologik bosqichlari.....	508
<i>Orifjonova Iroda Orifjon qizi, Qutlimuratova Barchinoy Xolmurot qizi, Sirojeva Jasmina Rustamovna</i>	
Pedagogik fanlarni o'rganish jarayonida bo'lajak o'qituvchilarni badiiy meros asosida ma'naviy-estetik rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	512
<i>Otaboboyeva Umida Ilxomovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning matematik rivojlanishida mental yondashuv metodikasining ahamiyati	517
<i>Parpijeva Mohinur Baxtiyor qizi</i>	
Yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalashda madaniy merosning ahamiyati.....	520
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanishning samarali usullari	523
<i>Rahmonova Mavluda Suvon qizi, Sanginova Sevinch Bunyod qizi</i>	
Pedagogik sinflarni tashkil etish tamoyillari va asoslari.....	527
<i>Sadullojeva Farog'at Hikmatillo qizi</i>	

Yillik mashg'ulot jarayonida o'rta masofa yuguruvchilarining tezlik-kuch ko'rsatkichlarini rivojlantirish metodikasi	530
Saotov Farhod Alisher o'g'li	
Bugungi kunda talabalarni mutaxassis sifatida shakllantirishda maqsadga muvofiqlik, natijadorlik, optimallik va ijodkorlik mezonlari (pedagogika ta'lim yo'nalishi misolida).....	535
Satimboyeva Xurshidaxon Anvarjon qizi	
O'quvchilarning nutq kompetensiyasini rivojlantirish metodlari	539
Sharipova Marjona Rashidovna	
Zamonaviy yoshlar orasida prokrastinatsiya muammosi.....	543
Tillayeva Nodira Iskandar qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning estetik madaniyatini shakllantirish	546
Umarova Gulshod Abduljabbarovna	
Yoshlarning ijtimoiy identifikatsiyasi shakllanishining psixologik omillari	552
Xolmirzayev Zafar Mirzamadinovich	
Karate sport turining madaniyati.....	556
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Isayev Saidasliddinxon Islom o'g'li	
Ko'ngillilik faoliyatining ijtimoiy-pedagogik ahamiyati.....	560
Yo'ldosheva Iqbol Bekbo'lsin qizi	
Talaba-yoshlarni milliy kurash mashg'ulotlariga tayyorlash metodikasini takomillashtirish	563
Zaynobidinov Dilshodbek Qobilovich	
Raqamli ta'lim muhitida o'smirlarning o'zini anglash jarayoni va uning shaxsiy rivojlanishga ta'siri.....	567
Zufarova Yulduzxon Muxiddin qizi	
Интерпретация биологических терминов на русском языке	570
Абдуллаева Нигора Курбановна	
Жанровые особенности рассказа-антиутопии В. С. Маканина "Однодневная война".....	574
Дмитрий Валерьевич Пупонин	
Мифопоэтика и аксиологические функции архетипа матери-хранительницы в повестях В. Г. Распутина "Последний срок" и "Прощание с матёрой"	578
Коржова Шахло Одилжоновна	
Методологические аспекты изучения адаптаций Песчанковых (Gerbillidae) к аридным условиям: анализ классических и современных исследований	585
Нурова Хикоят Кенжаевна	
К вопросу о руководстве самостоятельной работой студентов при изучении иностранных языков	590
Рахимова Мухайё Акмаловна	

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARIGA INTEGRATIV MASHQLAR ORQALI TA'LIM BERISHNING AHAMIYATI

Zokirov Javohir G'aybullo o'g'li

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

“Boshlang'ich ta'lim metodikasi” kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinf ona tili darslarida integrativ mashqlardan foydalanishning pedagogik va metodik asoslari tadqiq etilgan. Tadqiqot jarayonida fanlararo integratsiyaga asoslangan mashqlarning o'quvchilarning lingvistik kompetensiyasi, mantiqiy tafakkuri, ijodiy fikrlashi hamda kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Tajriba va nazorat guruhlarida ishtirokida o'tkazilgan pedagogik tajriba natijalari integrativ yondashuv asosidagi mashqlarning o'quvchilar tomonidan ona tili fanini o'zlashtirish darajasini sezilarli ravishda oshirishini ko'rsatgan. Tadqiqot davomida integrativ mashqlar majmuasi ishlab chiqilgan va uning amaliy samaradorligi statistik tahlillar asosida ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: integrativ mashqlar, fanlararo integratsiya, boshlang'ich ta'lim, pedagogik texnologiya, metodik yondashuv, innovatsion ta'lim, lingvistik kompetensiya, kommunikativ ko'nikmalar.

Abstract: This article explores the pedagogical and methodological foundations of using integrative exercises in native language lessons at the primary education level. The study analyzes the role of interdisciplinary integration-based exercises in developing students' linguistic competence, logical reasoning, creative thinking, and communicative skills. The results of a pedagogical experiment conducted with experimental and control groups demonstrated that exercises based on an integrative approach significantly improve students' achievement in mastering their native language. During the research process, a comprehensive set of integrative exercises was developed, and its practical effectiveness was scientifically validated through statistical analysis.

Key words: integrative exercises, interdisciplinary integration, primary education, pedagogical technology, methodological approach, innovative education, linguistic competence, communicative skills.

Аннотация: В данной статье исследуются педагогические и методические основы использования интегративных упражнений на уроках родного языка в начальных классах. В ходе исследования проанализировано значение упражнений, основанных на междисциплинарной интеграции, для развития лингвистической компетентности, логического и творческого мышления, а также коммуникативных навыков учащихся. Результаты педагогического эксперимента, проведенного с участием экспериментальной и контрольной групп, показали, что упражнения, основанные на интегративном подходе, существенно повышают уровень усвоения учащимися учебного материала по родному языку. В рамках исследования был разработан комплекс интегративных упражнений, практическая эффективность которого была научно обоснована с помощью методов статистического анализа.

Ключевые слова: интегративные упражнения, междисциплинарная интеграция, начальное образование, педагогическая технология, методический подход, инновационное образование, лингвистическая компетентность, коммуникативные навыки.

KIRISH

Zamonaviy pedagogika sohasida integrativ mashqlar asosida ta'lim va tarbiya jarayonining samaradorligini oshirish masalasi alohida dolzarflik kasb etmoqda. Fanlararo yondashuv tamoyiliga asoslangan mashq va topshiriqlar boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim, ko'nikma hamda kompetensiyalarini mustahkamlashda muhim pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ladi. H. Jacobs integratsiyani “markaziy mavzu yoki muammoni o'rganish jarayonida turli fanlarga oid metodologiya va til birliklarini ongli ravishda birlashtiruvchi ta'lim dasturi” sifatida ta'rifiyladi. Mazkur yondashuv ta'lim mazmunining yaxlitligini ta'minlab, fanlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni kuchaytiradi.

Integratsiya jarayoni o'quvchilarda bilimlarni tizimli ravishda egallash, voqea va hodisalarni kompleks idrok etish hamda fanlararo bog'liqlikni anglash imkoniyatini yaratadi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida inte-

grativ yondashuv asosida tashkil etilgan mashqlar o'quvchilarning mantiqiy tafakkuri, ijodiy fikrlashi va keng dunyoqarashini shakllantirishda samarali omil hisoblanadi.

O'zbekiston ta'lim siyosatida ham ta'limni integratsiyalashgan shaklda tashkil etish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan. Xususan, Davlatova integrativ-innovatsion metodlardan foydalanish hamda ularni amaliyotga tatbiq etishning samarali yo'llarini yoritib bergan. Shu bois boshlang'ich sinf pedagogikasida integrativ mashqlardan foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirib, ta'lim samaradorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Integratsiya tamoyiliga asoslangan metod va usullar ona tili darslarida til bilimlarini real hayotiy vaziyatlar bilan bog'lab o'rgatish imkonini beradi. Jumladan, pizza-testlar, pizza-matnlar hamda boshqa interaktiv mashqlar o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi, dars mazmunining hayotiylik darajasini oshiradi. Bunday mashqlar orqali o'quvchilar turli fanlardan olgan bilimlarini amaliy faoliyatda qo'llash ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

Tadqiqotlar integratsiyalashgan darslar bolalarda voqelikni yaxlit holda anglash qobiliyatini shakllantirishini ko'rsatadi. Shuningdek, fanlararo mazmunga asoslangan topshiriqlar, jumladan, matnli mashqlar, loyiha ishlari va tadqiqot topshiriqlari o'quvchilarda mustaqil fikrlash, izlanish olib borish hamda tahliliy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantiradi. Integrativ mashqlar til va madaniyatga oid bilimlarni uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarni global tafakkurga tayyorlashda ham muhim ahamiyatga ega.

Filologik metodika nuqtai nazaridan qaralganda, integrativ mashqlar ona tili ta'limida til ko'nikmalarini real kommunikativ vaziyatlarda mustahkamlash, dars mazmunini boyitish hamda o'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, fanlararo integratsiyaga asoslangan mashqlar boshlang'ich sinf o'quvchilarining uzviy bilim olishini ta'minlash, ijodiy va mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda ularni keng dunyoqarashli shaxs sifatida tarbiyalashda samarali pedagogik vosita hisoblanadi. Shu jihatdan integrativ mashqlar ona tili o'qitish metodikasining muhim tarkibiy qismi sifatida alohida ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda boshlang'ich ta'lim jarayonini integratsiyalash masalalariga bag'ishlangan ko'plab ilmiy tadqiqotlar amalga oshirilgan. Mazkur tadqiqotlarda integrativ yondashuvning pedagogik imkoniyatlari, uning o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyati hamda metodik asoslari yoritib berilgan.

Jumladan, Davlatova O. D. boshlang'ich ta'limda integrativ-innovatsion metodlarning afzalliklarini tahlil qilib, ushbu metodlar o'quvchilarning mantiqiy fikrlashi, mustaqil mushohada yuritishi va keng dunyoqarashini shakllantirishga xizmat qilishini ta'kidlaydi ^[1]. Tadqiqotda integratsiya tamoyiliga asoslangan mashqlarni tashkil etish bo'yicha metodik tavsiyalar ham ishlab chiqilgan.

Umarova Sh. M. esa ona tili fanini integrativ yondashuv asosida o'qitish jarayonida milliy g'ururni shakllantirish masalalariga alohida e'tibor qaratadi ^[2]. Muallif integrativ topshiriqlar, xususan, matnli vazifalar va loyiha ishlari o'quvchilarning muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish, nutqiy faoliyatini faollashtirish hamda o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirishda samarali vosita ekanligini ilmiy jihatdan asoslaydi ^[5-7].

Integratsion yondashuvga oid boshqa ilmiy manbalarda ham mazkur metodikaning ta'lim samaradorligini oshirishdagi o'rni keng yoritilgan. Xususan, Hamidova D. va Abdullayev S. integratsiyalashgan darslarni til ta'limi mazmunini boyituvchi hamda fanlararo aloqalarni mustahkamlovchi pedagogik vosita sifatida baholaydilar ^[3]. Ularning fikricha, bunday yondashuv o'quvchilarda bilimlarni kompleks idrok etish va amaliy qo'llash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

So'nggi tadqiqotlarda CLIL konsepsiyasi asosida ishlab chiqilgan metodik ishlanmalar ham integrativ ta'limning samaradorligini tasdiqlaydi. Mazkur konsepsiya mazmun va tilni uyg'un holda o'qitishga asoslanib, o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi.

O'zbekistonlik tadqiqotchilar Saidova D. va Qodirov B. tomonidan olib borilgan ilmiy izlanishlarda umumta'lim fanlariga oid topshiriqlarni ona tili darslarida qo'llash tajribalari tahlil qilinib, integrativ mashqlar dasturini ishlab chiqishning pedagogik ahamiyati asoslab berilgan ^[4]. Tadqiqotchilar fanlararo topshiriqlar o'quvchilarning bilimlarni uzviy bog'liq holda o'zlashtirishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini qayd etadilar ^[8-10].

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tomonidan tasdiqlangan metodik tavsiyalarda ham fanlararo yondashuvni o'quv jarayoniga tatbiq etish bo'yicha amaliy ko'rsatmalar berilgan. Mazkur hujjatlarda integrativ mashqlarni dars jarayoniga izchil joriy etish o'quvchilarning ijodiy va mustaqil fikrlashini rivojlantirishning muhim omili sifatida talqin etiladi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, pedagogik manbalarda integrativ mashqlar boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilimlarni kompleks ravishda o'zlashtirishiga xizmat qiluvchi samarali metod sifatida e'tirof etilgan. Ushbu yondashuv orqali ona tili, adabiyot, tabiiy fanlar va boshqa o'quv predmetlari o'rtasidagi uzviy bog'liqlik mustahkamlanadi. Shu asosda integrativ mashqlarni bosqichma-bosqich tashkil etishga yo'naltirilgan metodologiyani ishlab chiqish zarurati yuzaga keladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot empirik aralash metod asosida tashkil etildi. Tadqiqot jarayonida nazariy va amaliy tahlil uyg'un holda olib borilib, integrativ mashqlarning samaradorligini aniqlash maqsadida tajriba va nazorat guruhlarini o'rtasida solishtirma pedagogik tajriba o'tkazildi. Tajriba guruhida integrativ mashqlar asosida darslar tashkil etilgan bo'lsa, nazorat guruhida an'anaviy ta'lim metodlari qo'llanildi. Mazkur yondashuv tadqiqot natijalarining ishonchligi va obyektivligini ta'minlashga xizmat qildi.

Tadqiqot ishtirokchilari sifatida Toshkent shahri umumta'lim maktablarining 1-4-sinf o'quvchilari tanlab olindi. Tadqiqotda jami 60 nafarga yaqin o'quvchi ishtirok etdi. Har bir sinf bosqichidan o'rtacha 15 nafardan o'quvchi jalb qilindi. Tajriba va nazorat guruhlarini tasodifiy tanlov asosida shakllantirildi. Tadqiqot jarayonida ishtirok etuvchi o'quvchilarning ota-onalari hamda maktab ma'muriyatidan yozma rozilik olinib, pedagogik etika talablariga to'liq rioya qilindi.

Tadqiqot uchun maxsus integrativ mashqlar to'plami ishlab chiqildi. Ushbu to'plamga ona tili faniga oid matnlar asosida tuzilgan mantiqiy savollar, ijodiy topshiriqlar hamda boshqa fanlar bilan bog'liq mashqlar kiritildi. Shuningdek, tadqiqot davomida o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini aniqlash maqsadida dastlabki va yakuniy testlar, matnni tushunish hamda insho yozishga oid topshiriqlar, shuningdek, kuzatuv varaqalari tayyorlandi. O'qituvchilarning dars jarayonidagi faoliyati va o'quvchilarning darsdagi ishtiroki muntazam ravishda kuzatib borildi.

Tadqiqot jarayoni bir necha bosqichda amalga oshirildi. Dastlabki pilot bosqichida ishlab chiqilgan integrativ mashqlar kichik guruhda sinov tariqasida qo'llanildi. Sinov natijalari asosida mashqlarning mazmuni, murakkablik darajasi va metodik jihatlari qayta ko'rib chiqilib, o'quvchilarning yosh hamda psixologik xususiyatlariga moslashtirildi.

Asosiy bosqichda esa ikki oy davomida haftasiga bir marotaba tajriba sinfida integrativ mashqlar asosida dars mashg'ulotlari tashkil etildi. Nazorat sinfida an'anaviy o'qitish metodlari saqlab qolindi. Har bir mashg'ulotdan so'ng o'qituvchi tomonidan dars jarayoni tahlil qilinib, o'quvchilarning faoliyati, duch kelgan qiyinchiliklari va erishilgan natijalari qayd etib borildi.

Ma'lumotlarni yig'ish jarayonida tajriba va nazorat guruhidagi o'quvchilarga tadqiqot boshlanishidan oldin hamda yakunida yozma test topshiriqlari berildi. O'quvchilarning yozma ishlari, kuzatuv natijalari hamda sinfdagi faollik ko'rsatkichlari muntazam ravishda yig'ildi va tizimlashtirildi.

Yig'ilgan ma'lumotlar sifat va miqdor jihatdan tahlil qilindi. Sifat tahlilida o'quvchilarning imlo xatolari, fikrni bayon qilish usuli, mantiqiy tafakkuri va ijodiy yondashuvi o'rganildi. Miqdoriy tahlilda esa deskriptiv statistik usullar, jumladan, foiz ko'rsatkichlari va o'rtacha qiymatlar asosida natijalar qayta ishlanib, tajriba va nazorat guruhlarini natijalari o'zaro taqqoslandi. O'quvchilarning dastlabki va yakuniy natijalari o'rtasidagi o'zgarishlar alohida tahlil qilindi.

Tadqiqot davomida etik me'yorlarga qat'iy amal qilindi. Ishtirokchilarning shaxsiy ma'lumotlari maxfiy saqlandi hamda barcha pedagogik faoliyat davlat ta'lim standartlari va axloqiy me'yorlar asosida amalga oshirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tajriba va nazorat guruhlarini o'rtasida o'tkazilgan dastlabki test natijalari deyarli bir xil ko'rsatkichlarni qayd etdi. Tadqiqotda Toshkent shahri umumta'lim maktablarining 1-4-sinf o'quvchilaridan iborat jami 60 nafar respondent ishtirok etdi. Har bir guruhda o'rtacha 30 nafardan o'quvchi qatnashdi. Dastlabki baholash natijalariga ko'ra, tajriba guruhining o'rtacha ball ko'rsatkichi 64 ni, nazorat guruhiniki esa 65 ni tashkil etdi. Bu holat ikki guruhning boshlang'ich bilim darajasi o'zaro yaqin ekanligini ko'rsatadi.

Tadqiqot yakunida o'tkazilgan post-test natijalari esa sezilarli farqni namoyon etdi. Tajriba guruhida o'rtacha ball 64 dan 80 ga ko'tarilib, o'sish darajasi 25 foizni tashkil etdi. Nazorat guruhida esa o'rtacha ko'rsatkich 65 dan 70 ga yetib, o'sish darajasi 7,7 foiz bilan cheklanganligi kuzatildi. Mazkur natijalar integrativ mashqlarning ona tili ta'limi samaradorligini oshirishdagi muhim pedagogik ahamiyatini tasdiqlaydi.

Statistik tahlilda deskriptiv statistika hamda juft tanlanmalar uchun t-test usulidan foydalanildi. Tahlil natijalariga ko'ra, tajriba guruhidagi dastlabki va yakuniy natijalar o'rtasidagi farq statistik jihatdan ahamiyatli ekanligi aniqlandi. Nazorat guruhidagi natijalarda esa sezilarli statistik farq kuzatilmadi. Bu esa integrativ mashqlar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning ona tili kompetensiyalarini rivojlantirishda an'anaviy metodlarga nisbatan samaraliroq ekanligini ko'rsatadi.

Tajriba guruhi o'quvchilarida matnni tushunish, fikrni mantiqiy ifodalash, yozma nutqni shakllantirish va ijodiy yondashuv ko'nikmalari sezilarli ravishda rivojlandi. O'quvchilar mavzuni yaxlit holda idrok etish, matn tuzish hamda o'z fikrini erkin bayon etishda yuqori natijalarni namoyish etdilar. Nazorat guruhida ham ma'lum darajada ijobiy o'zgarish kuzatilgan bo'lsa-da, bu ko'rsatkichlar an'anaviy ta'lim metodlarining tabiiy natijasi sifatida baholandi.

Tadqiqot davomida barcha etik me'yorlarga amal qilindi. Ishtirokchilarning ota-onalaridan yozma rozilik olinib, olingan ma'lumotlar anonim tarzda qayta ishlanib, tahlil qilindi.

Tadqiqot natijalari integrativ mashqlar asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita ekanligini ko'rsatdi. Tajriba guruhi natijalarining sezilarli darajada oshgani integrativ yondashuvning pedagogik samaradorligini tasdiqlaydi. O'quvchilar nafaqat grammatik bilimlarni, balki matn bilan ishlash, mantiqiy tafakkur yuritish hamda fikrni izchil bayon etish kabi ko'nikmalarni ham rivojlantirdilar.

Mazkur natijalar Davlatova hamda Umarova tomonidan olib borilgan ilmiy tadqiqotlar bilan uyg'unlik kasb etadi. Ularning ilmiy qarashlarida integrativ ta'lim o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishi, til va tafakkur uyg'unligini ta'minlashi qayd etilgan. Ushbu tadqiqot natijalari ham integrativ mashqlarning o'quvchilarni mavzuni kompleks idrok etishga hamda matn asosida mustaqil fikr bildirishga yo'naltirishini tasdiqlaydi.

Filologik metodika nuqtai nazaridan integrativ yondashuv ona tili va adabiyot fanlari mazmunini boshqa fanlar bilan uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarning lingvistik kompetensiyasi, ijodiy tafakkuri hamda kommunikativ faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi^[11]. Shu bilan birga, bunday metodika ta'lim mazmunining hayotiylikni oshirib, o'quvchilarning fanlarga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi.

Tadqiqotning ayrim cheklovlari ham mavjud. Xususan, tadqiqot ishtirokchilari sonining cheklanganligi hamda tajriba muddatining qisqaligi natijalarni umumlashtirish imkoniyatini ma'lum darajada chegaralaydi^[12]. Shu sababli kelgusida turli hududlardagi maktablarda uzoq muddatli pedagogik tajribalar tashkil etish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Shuningdek, integrativ metodikaning boshqa yosh guruhleri va turli fanlardagi samaradorligini ham tadqiq etish zarur.

Kelajakdagi ilmiy izlanishlarda og'zaki nutq, ijodiy yozuv, tanqidiy fikrlash va kommunikativ kompetensiyalarni baholashga yo'naltirilgan qo'shimcha diagnostik vositalardan foydalanish tavsiya etiladi. Bu esa tadqiqot natijalarining yanada aniqligi va ishonchliligini ta'minlaydi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot natijalari integrativ mashqlarning boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili kompetensiyasini rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko'rsatdi. Tajriba guruhida o'rtacha ball ko'rsatkichining 64 dan 80 ga ko'tarilgani integrativ yondashuvning pedagogik ahamiyatini amaliy jihatdan tasdiqlaydi. Nazorat guruhidagi natijalar esa an'anaviy metodlarning imkoniyatlari nisbatan cheklanganligini ko'rsatdi.

Integrativ yondashuv ona tili va adabiyot fanlarida mavzularni boshqa fanlar bilan uyg'un holda o'qitish orqali o'quvchilarning til ko'nikmalari, ijodiy fikrlashi hamda mustaqil mushohada yuritish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bois ta'lim dasturlari va darsliklarni ishlab chiqishda mazmunan boy, interfaol hamda fanlararo xarakterdagi topshiriqlarga keng o'rin berish maqsadga muvofiqdir.

Amaliy tavsiyalar sifatida quyidagilarni keltirish mumkin:

1. Dars jarayoniga fanlararo integrativ mashqlarni muntazam ravishda kiritish.
2. O'qituvchilar uchun integrativ metodika va zamonaviy pedagogik texnologiyalar bo'yicha seminar hamda treninglar tashkil etish.
3. Ta'lim dasturlarida ijodiy va matnli topshiriqlar ulushini oshirish.
4. Ona tili darslarida real hayotiy vaziyatlarga asoslangan interfaol mashqlardan samarali foydalanish.
5. O'quvchilarning kommunikativ va ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan metodik materiallar ko'lamini kengaytirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati ro'yxati:

1. Davlatova O.D. Boshlang'ich ta'limda integrativ innovatsion metodlardan foydalanish metodikasi. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2021. - 156 b.
2. Umarova Sh.M. Ona tili ta'limida integrativ yondashuv asosida milliy g'ururni shakllantirish. - Toshkent: Yangi asr avlodi, 2024. - 184 b.
3. Hamidova D., Abdullayev S. Integratsiyalashgan darslar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar. - Toshkent: O'qituvchi, 2022. - 172 b.
4. Saidova D. Boshlang'ich ta'limda fanlararo integratsiya metodikasi. - Toshkent: Ma'naviyat, 2022. - 148 b.
5. Qodirov B. Ona tili darslarida integrativ mashqlardan foydalanish. - Toshkent: Ilm ziyo, 2023. - 136 b.
6. Javohir G'aybullo o'g., Z. The Importance of Effective Use of Exercise Types in Primary Education Mother Tongue Lessons // International Journal of Diversity and Multiculturalism. - 2025. - Vol. 2, № 1. - P. 63-67.
7. Javohir G'aybullo o'g., Z. The Role of Grammar Exercises in Developing Spelling Skills of Primary School Pupils // International Journal of Diversity and Multiculturalism. - 2025. - Vol. 2, № 2. - P. 82-87.

8. Javohir G'aybullo o'g., Z. The Importance of Visual Methods in Increasing Primary School Students' Interest in the Mother Tongue // Spanish Journal of Innovation and Integrity. - 2025. - № 43. - P. 168-171.
9. Зокиров Д. Она тили ва о'qish savodxonligi darslarida matn ustida ishlash yo'llari // Современные тенденции инновационного развития науки и образования в глобальном мире. - 2022.- Т. 1, № 2. - С. 288-291.
10. Zokirov J. Boshlang'ich sinf ona tili darsliklarida mashqlarning xususiyatlari // Педагогическая акмеология. Международный научно-методический журнал. - 2022. - Т. 2, № 2.
11. Zokirov J. The Importance of Strengthening Lessons in Students' Mother Tongue and Reading Literacy // Academic Research in Modern Science. - 2022. - Vol. 1, № 9. - P. 344-348.
12. Javohir G'aybullo o'g., Z. O'qish savodxonligini rivojlantirishda mashqlar tahlili va qo'llanishi // Tanqidiy nazar, tahliliy tafakkur va innovatsion g'oyalar. - 2025. - Т. 1, № 4. - В. 226-230.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.